

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
DANAŠNJI BROJ Din. 2-50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI
DŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 47.

Sibenik, 31. prosinca 1924.

God. IV.

Nova godina i stambene prilike.

Nema valda pitanja, s kojim se šira javnost manje bavi negoli sa stambenim pitanjem. Ipak se radi ne samo o jako važnom, nego i veoma delikatnom pitanju, koje zanima ili bi barem moralo da zanima ne samo državu i općine, nego uopće sve društvene ustanove, sve klase pučanstva, kao i pojedince.

Postojeći zakon o stanovima postavio je sebi granicu u pogledu trajanja ograničenja, nametnutih iz nužde, da se bar ublaže posljedice stambene krize. Ova ograničenja prestaju važiti sa prvim siječnja 1925. i ustupaju mjesto općem građanskom zakonu. Nastupila bi dakle po zakonu normalnost usred abnormalnih stambenih i opće gospodarskih prilika!

Bez ikakve pripreme, bez postepenog ublaženja i ukidanja pojedinih ograničenja najednput bi nastupila potpuna sloboda vlasnika, da raspoložu sa stanovima, da ih otkazuju, povisuju najmovine i t. d. Ekonomski slabiji stanari ostali bi bez ikakve pa i najopravdanije zaštite. Nastao bi kaos i borba između vlasnika i stanara sa teškim posljedicama i za jedne i za druge.

To je sve istina. No istina je i to, da je sve ovo vlada imala da predvidi i da su zanimanci i javnost uopće imali navrijeme da se zauzmu i uplivaju na vladu, da ovo pitanje navrijeme uredi novim zakonom, budući se drukčije ne da urediti. No navrijeme se nije ništa učinilo. Narodna Skupština se razila, a da se nije ni pomišljalo na sve posljedice, koje bi u stambenom pogledu imale nastati novom godinom.

Vlada se sada našla u stisci više valjda obzirom na predstojeće izbore negoli obzirom na posljedice nastupa slobode u raspolaganju sa stanovima. Sročavali su se razni načini, kako da se izade iz kritične situacije. No bez teške povrede građanskog zakona i samog ustava to nije bilo moguće. I vlada se napokon odlučila za ovo potonje, čime nije jamačno zadovoljila vlasnike, ali ni stanare, koje sad nikakav zakon ne će štitiiti od otkaza i povišenja najmovine.

Ministar socijalne politike predložio je naime, a Ministarski Savjet prihvatio — kako čitamo u zadnjim novinama — odluku, kojom se valjanost zakona o stanovima ima protegnuti do 1. svibnja 1925. u očekivanju, da će se do toga roka moći stambeno pitanje zakonom urediti, čim se sastane novoizabrana Narodna Skupština. Sama ova izjava daje toj odluci obilježje nezakonitosti, jer se priznaje, da se pitanje ima urediti zakonom. Administrativna odluka ne može da zamjeni ili preinači postojeći zakon. Ustav zajamčuje pravo vlasnosti i određuje, da svako ograničenje ovoga prava ne smije da uslijedi nego zakonom. Inače bismo prestali biti

pravna država. U ovom slučaju putem naredbe preinačuju se propisi građanskog zakona. Time se stvara veći kaos i veća šteta za interese države, i unutra i prema vani, negoli možda nastupom slobodnog raspolaganja. Uskolebano je povjerenje u pravnu sigurnost. Kad se naime tako postupa u jednom pitanju, zašto se ne bi moglo i u svim drugima? Naredba se pozivlje na zakon o ustojstvu Ministarstva socijalne politike, koji u čl. 3. predviđa, da se ministar ima starati oko zaštite ekonomski slabih građana. Dakako. No ova zaštita, kad je po srijedi pravo vlasnosti, ima da se odredi zakonom, a ne naredbom. Tako određuje ustav.

Stoga stanari ne mogu biti zadovoljni s ovim uređenjem, s kojim se napokon ništa ne uređuje. Čitamo, da je u samom Beogradu bilo prikazano proti stanarima preko 3.000 otkaza. Sudovi ne mogu priznati zakonitost novoj naredbi. Vodit će se puste parnice, stanari će živjeti u nemiru i nesigurnosti za budućnost i nastat će još veća napetost između stanara i vlasnika. Nova naredba nije dakle nikakva stečevina u prilog socijalnog mira i poretka.

Obznana.

Ima nedjelju dana, da je zvanično doneseno javnosti do znanja, da će vlada postupati proti Radićevoj stranci, kao i proti nekim drugim opozicionim strankama, na temelju zakona o zaštiti države, i da je za to već sastavljena obznana. Ove vijesti potvrđivali su i potvrđuju ministri. Međutim obznana nije još objavljena. Mjesto nje novine donasaju razne više-manje zvanične komentare i tumačenja, s kojima se hoće sad da ublaži sad da poobštri strogost mjera i dojam, što je sama vijest o novoj obznani proizvela u javnosti.

Radi li se tu o zbilji ili o jednom manevru, mi još do ovoga časa ne znamo ništa pozitivna. No bilo u jednom bilo u drugom slučaju stvar se mora požaliti i osuditi. Uporaba nasilnih mjera proti političkim strankama, koja nije nikad dovela do cilja, ima se zabaciti kao nešto nemoralna i reakcionarna. Ne manje je vrijedno opće osude, kad se prijetoj ovih mjera operira u svrhe zastrašivanja ili sondiranja terena za vlastite stranačke svrhe.

U pogledu iznimnih mjera i obznana Hrvatska Pučka Stranka ostala je sveder na svom prvobitnom, ispravnom stanovištu, što ga je zauzela preko svojih predstavnika u Narodnoj Skupštini još god. 1921. Mi smo načelno protivni takvim mjerama bez obzira na stranke ili na ideje, kojima su namijenjene. Nasilnim mjerama ne suzbijaju se ideje ni nauke, kolikogod pogrešne i štetne bile. Ideje i nauke

Nijedno se pitanje kod nas nije toliko omalovažavalo kao stambeno pitanje. Svi se tužimo na stambenu krizu i svi priznajemo, da se ova kriza ne da ukloniti raznim ograničenjima, nego da treba graditi i stvarati novih stanova. Uza sve to izgleda, da je kriza prestala, čim izade nova uredba ili pravilnik sa raznim ograničenjima. Naprotiv kriza se sve više zaoštruje, jer je onemogućena svaka građevna inicijativa i djelatnost. Zakon se u svojim odredbama morao zbilja ograničiti samo na zaštitu ekonomski slabih stanara. Ovo se načelo moralo provodati. U ovo 6 godina nije se to učinilo, nego se zaštićivalo i bogataše, koji su jeftino stanovali u kućama ekonomski slabih vlasnika. Nije se pazilo na potrebe pojedinca, na omogućenje popravaka, novih zidanja i t. d. Jednom riječi nije se postepeno pripravljao teren za povratak u normalne prilike. Sada se to ošvećuje i da ne nastane veće zlo, mora se segnati za povredom zakona i uslava i kompromitirati pred svijetom naše pravne institucije i prilike. Uza sve to nije se našlost pružila efektivna zaštita stanarima, koji tu zaštitu zaslužuju obzirom na njihove staleške, obiteljske i ekonomske prilike.

hrvatski narod sam uvidi svu zabludu i opasnost, koja mu prijete u stavkom jedne politike, koja nije danomice sve to više slabi, a politivnike jača na svakom polju javnog života. Do te uvidavnosti mora narod doći, a ima vidljivih znakova da od nje nije daleko. No sa iznimnim prisilnim mjerama sprječiti će se toliko potrebit normalni razvoj te procesa. Pažnja naroda će se odvrtiti od glavnoga predmeta i usredotočiti na ono, što je sporedno. Spoznaja velike zablude i opasnosti neće odložena možda i do časa, kad će biti već kasno i za nas Hrvate i za državu.

Prijateljima „Lučić“ i kat. omladini

Kako smo već javili u prošlom broju i kako je poznato našoj javnosti, ovo je „Lučić“ dvadeseta godina. U našim nesrednim kulturnim prilikama ovo je mali rekord, posebno kod naših. Nijedan dački list, izdavan, uređivan i uzdržavan od dana nije doživio dvadeset godina! Svakom katoličkomu dak mora biti ponosno dvadeset godina je idealizma i sjajna pa će, nadamo se, narednih dvadeset biti žetva.

Urednici želeći da proslave ovaj jubilej i vidljivim načinom, odlučili su, da zadnji dvobroj ovogodišnjeg „Lučić“ izdadu kao almanak „Lučić“ na 112 (a bude li moguće i više) stranica. U tome almanaku biće izloženi ukratko sav pregled našega pokreta: istorijski, organizatorni i ideološki. Biće to sintetički osvrt na naša nastojanja i na uspjeh. Posebno će biti donijeti kratke literarne portrete naših istaknutijih ljudi, pokojnih i živih. U kratkom pregledu donijet ćemo antologiju naše književnosti, koja je nastala u „Lučić“ i oko „Lučić“. Ako prilike budu dopuštale, donićemo i fotografije bivših urednika „Lučić“ itd.

Da to sve ostvarimo, potrebna nam je svota od circa 12.000 dinara. Teško nam je da radi toga našim pretplatnicima povisimo pretplatu. Srotinja je to dačka, koja teškom miškom skucka i ovu čednu pretplatu. Zato apeliramo na sve naše prijatelje samišljenike, da nam svojim novčanim doprinosima omoguće ovaj pothvat. Daci sami mogu tome pomoći tako da svaka naša organizacija priredakvu zabavu, čiji će čisti prihod biti namijenjen za almanak „Lučić“. Sva i najmanji dar primamo sa zahvalnošću, te ćemo svojevremeno sve do rove oglasiti u „Lučić“.

Darovi neka se šalju na: J. M. Ujević, fil., Zagreb, sveučilište, po naslovom: Za almanak „Lučić“. Nepretplatnici „Lučić“ dobiće almanak ako unaprijed pošalju 30 dinara.

Uredništvo „Lučić“:
J. Hecceg Horvat. J. M. Ujević

Katolici! Mislite na potrebu katoličkog dnevnika!

Dr. ANDREJ GOSAR:

Uzajamnost staleža i razredni boj.

Uredništvo: — Dužnost je naša, da zahvatimo vele učenome g. piscu, koji se našoj molbi prijazno odazvao i napisao za „Narodnu Stražu“ ove retke, kojima ćemo zadovoljiti, nadamo se, čitateljima, koji se zanimaju za pitanja našega življenja.

Bivstvena crta kršćanskoga socijalizma jest ideja *staleške uzajamnosti*. Gdje te nema, tu ne može biti govora o kršćanskom socijalizmu, jer ovaj zamišlja ljudsko društvo nekako organski, u kojemu članovi imaju različite zadaće i vrše različite funkcije. Stoga je za što potpunije blagostanje ljudskoga društva potrebno, da njegovi i najrazličitiji dijelovi vrše solidarno svoju funkciju te da tako sve ono, što pojedinac učini, služi i zajedničkoj zadaći i cilju čitavoga društva.

Materijalistički socijalizam i komunizam naglašuju protivno tome načelo *razrednoga boja*. To im je isto tako bivstveno, da ondje, gdje nema razrednoga boja, nema ni pravoga materijalističkog socijalizma ili komunizma, a u opstojem kapitalističkom društvenom redu svakako ne. To znači, da materijalistički socijalizam i komunizam zamišljaju ljudsko društvo kao mehanizam, što se osobito ističe iz toga, što ga dijel e prije svega u dva velika dijela: u razred proletara i u razred kapitalista. Veliki broj ljudi, koji nijesu ni proletari ni kapitalisti (taj je broj u normalnim prilikama vrlo velik!), za njih ili ne postoji ili ih smatraju zaprekom za postignuće svoga cilja.

Takva različita shvaćanja ljudskoga društva, od kojih kršćansko-socijalistično naglašuje načelo uzajamnosti staleža, a materijalističko-socijalistično razredni boj, kriva su, da se obično misli i uči, da se uzajamnost staleža i razredni boj isključuju, te da ondje, gdje vrijedi jedno, ne može biti govora o drugome. Takvo mišljenje je međutim pogriješno ili barem tako jednostrano, da je za pravilno razumijevanje društvenoga življenja potrebno, da se to pitanje raščisti.

Nema sumnje, da su staleška uzajamnost i razredni boj onako, kako ih naglašuju kršćanski socijalizam i materijalistički socijalizam do stano-vite mjere u ozbiljnom suprotstvu. No i u toj poredbi ne smijemo zaboraviti, da se tu govori o *staleškoj uzajamnosti* i o *razrednom* boju t. j. da je tu suprotstvo u različitim pojmovima, a ne možda u jednoj te istoj stvari.

U znanstvenoj literaturi nije baš potpuno jasno, što pripada bivstvu staleža, a još manje što da razumijevamo pod izrazom razred. Ipak je to stalno, da riječ *stalež* ne označuje samo posao, koji čovjek možda samo momentano, a gdjekad više-manje slučajno obavlja, već da je s njom koliko-toliko usko spojeno i ono, što nazivamo zvanjem, dakle nekakva nutarnja duševna veza, koja čovjeka

priklanja i goni k njegovom staleškom poslu. Kod *razreda* je drukčije. Tu nemamo ove nutarnje veze. Pod razredom razumijemo više-manje vanjsku interesnu zajednicu ljudi. Ako n. pr. govorimo o *staleškoj svijesti*, onda tim izrazujemo svijest jedne nutarnje prirodne socijalne skupnosti, koja veže pojedinoga člana s njegovim staležom. (Time nije još ništa rečeno o tome, kakav je ili kakav bi morao biti odnošaj različitih staleža.) Kada pak govorimo o *razrednoj svijesti*, onda ne mislimo toliko na nekakvu unutarnju prirodnu solidarnost, koja ima da spaja pripadnike jednoga istoga razreda u osobitu socijalnu zajednicu, nego hoćemo u prvom redu da naglasimo *suprotstvo između proletarskih i kapitalističkih slojeva*. Tako se već na osnovi toga vidi, da znače stalež i razred u socijalnom obziru nešto različitoga ne samo po svjem opsegu, nego i po svojoj nutarnjoj socijalnoj strukturi.

No to nije najvažnije. Glavno je to, da staleška uzajamnost, kako je uči kršćanski socijalizam, vrijedi i mora vrijediti za pojedine staleže samo, u *koliko su ljudskom društvu potrebiti i korisni*. Općenito uzevši može se to zapravo o svim staležima reći, osim u koliko su radi promijenjenih društvenih ili produkcijskih prilika postali nepotrebni i stoga nekorisni (n. pr. neki obrtni staleži). Teško naime dođe do toga, da se pojavi u ljudskom društvu kakav osobiti stalež, koji je u *čelini* nepotreban ili čak škodljiv za društvo. No često se događa, da se pojedini sta-

leži (n. pr. trgovački stalež) radi svoga dobrog položaja rašire te postanu djelomično nepotrebni i škodljivi. I baš se tada može opaziti, da pripadaju članovi jednoga istoga staleža dvama razredima, jedni proletarskomu, a drugi kapitalističkomu. Tako je ne samo moguće, nego i običajno, da se staleži i razredi križaju. To znači, da imamo u društvu, koje se sastoji samo od prvotno potrebitih i korisnih staleža, ipak dva suprotna razreda, od kojih jedan (kapitalistički) zapravo živi na račun drugoga (proletarskoga). Da je to socijalno nepravedno, o tome nema sumnje, pa je stoga jasno, da *načelo staleške uzajamnosti u tom slučaju nikako ne isključuje razredni boj*. Stoga se mora naglasiti, da načelo staleške uzajamnosti označuje samo solidaran rad svih potrebitih i korisnih staleža za postignuće što potpunijega općega blagostanja, a geslo razrednoga boja znači otpor izrabljivanih proletara protiv svojih izrabljivača. Razredni boj je dakle u suprotstvu sa načelom staleške uzajamnosti samo, u koliko ga materijalistični socijalisti i komunisti zamišljaju kao *boj radničkoga staleža* (u koliko se uopće da o tome govori) protiv drugih potrebitih i korisnih staleža, a inače ga pravilno dopunjuje. Budući da je s pojmom razreda bivstveno spojena i izvjesna socijalna suprotnost (bez te ne bi socijalni razredi ni mogli nastati), razredni boj (ne staleški!) je u primjernim granicama nužan i dopušten. Načelo staleške uzajamnosti pak vrijedi i ograničuje se samo na potrebite i korisne staleže.

Iz Hrv. Pučke Stranke.

Tri glavne dužnosti treba da izvrše svi naši pouzdanci i glavni pristaše-pučani u pojedinim mjestima čitave sjeverne Dalmacije: 1. Da se što prije sastanu, dogovore i izaberu izborni odbor HPS za svoje mjesto, pak nam se odmah jave. 2. Da nam svaki put jave, kada koja stranka održi u njihovom mjestu sastanak, pa kako je bilo na takvom sastanku. 3. Da šire program Hrvatske Pučke Stranke i da sve jednog po jednog čovjeka uvjeravaju, poučavaju i nago-varaju, da glasuje za našu stranku, a kadgod mogu, neka drže i dogovore i sastanke. Ako im je za sve ovo potreba kakvog savjeta ili upute, neka nam se pismeno ili osobno obrate. U svemu ćemo im najspremanije ići na ruku.

Naš izborni fond. Izbori traže od glavnih ljudi pojedinih stranaka ne samo mnogo truda i posla, nego i mnogo troška. Hoće se imati dosta

novaca za izbornu agitaciju, za strankino novinstvo, proglaše i letke, za dopisivanje, za putovanje vođa i agitatora i za sto drugih stvari. Lako kapitalističkim strankama, koje zato imaju milijune na raspolaganje. Mi tih milijuna nemamo, a i ne trebamo ih, jer imamo ljubavi za narod, pa ne radimo za novac, nego za pravdu i istinu. Ipak ni mi ne možemo ostati bez ikakve pomoći. Treba da nas naša sirotinja, naš puk, za koji radimo, koji branimo, barem u najnužnijem pomogne. Zato molimo i pozivljemo sve naše dične pristaše pučane, da međusobno sabiru za naš izborni fond darove, da odatle namirimo najnužnije strankine izborne troškove. Neka svaki pojedinac u tu svrhu nešto sabere, doprinese i pomogne. I najmanji doprinos dobro je došao. Sakupljeni novac neka se pošalje na: Okružno Tajništvo Hrv. Pučke Stranke — Šibenik.

Jesam li podmirio pretplatu?

Naši jadi.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Bivša III. zona, 17. prosinca.

Kako su bile izmijenjene naše krunske novčanice? To je poznato i vrapcima na krovovima. Kuliki su naši ljudi učinili utok na Ministra Financijska (dakako sa 20 D. taks. maraka) pa nijesu dobili ni odgovora. Depozitirane krunice u Zadru kod raznih banka (osobito kod propale „Banca Adriatica“) čekaju svoju sudbinu, dok budu izmijenjene u tal. lire. Kome je stalo, da mali narod strada? Glavno je, da on daje državi vojnike i porez. Kad se radi o tim dvjema stvarima, onda znadu oni gore brzo tražiti, i izvršiti što je njihova dužnost.

Sad traže od nas porez na poslovni promet od 1. 10. 1921. i naprijed A u čijim smo klijestima bili do marta 1923.? Što su Talijani učinili s nama i s našim novcem do te dobe? O tom ne treba govoriti, jer bi svakto morao da zna, a osobito naše vlasti, pa i porezne!

Što da rečem o našem saobraćaju? Bilo je dosta o tome pisanja i govora. Pa što smo postigli? Na najizloženijoj točki imamo najslabiji saobraćaj sa našim vlastima u Preku, Biogradu n/m i Šibeniku. A kakve su prevozne cijene? Željeznice snižuju svoje prevozne cijene, a parobrod-ska društva još ne znadu valjda za to!

Naše se obale ruše, škole su zapuštene, a crkve tiješne i trošne. Pitaj po sto puta žurno pripomoć, ne možeš da dobiješ ništa. Za sve to mora da se sam siromašan narod briga i sam popravlja.

Kako je s našim općinama? Tu komesari sami vedre i oblače. Troškovi su veliki i te opet mora da narod sam uzdržava, i ako narod nije gospodar u svojoj općini.

Tko će nam pomoći? Nadamo se ipak boljim danima.

d-v-č.

Domaće vijesti.

Kad će se otvoriti lička pruga? Prošlih dana održana je u Beogradu konferencija za promet stranaca te je na njoj konstatirano, da će se lička željeznička pruga staviti u saobraćaj u svibnju 1925. godine.

Zagrebački proljetni sajam 1925. Četvrti veliki sajam uzoraka (zagrebački zbor) održat će se od 26. IV. - 4. V. dojučice godine te će trajati ukupno devet dana. Po svome opsegu ovaj će sajam natkiliti sve dosadašnje. Od evropskih će država naročito Italija ojačati svoj dosadašnji položaj, jer njezina industrija dosad nije razmjerno bila zastupana u onoj mjeri kako toj zemlji odgovara. - Uprava Zagrebačkog Zbora zaključila je, da istodobno sa sajmom priredi *Lovačku izložbu*, a bit će i drugih sličnih upriličenja. — Cijene za mjesta na sajmu jednake su kao prošli put te iznose po četvornom metru: u paviljonima Din 200, pod vedrim nebom Din 100. Desad je najavilo svoje sudjelovanje oko 150 poduzeća.

Otvor telegrafa kod pošte Lečevica. Otvoren je telegraf kod pošte Lečevica na području Direkcije pošta i telegrafa u Splitu.

Priručnik orlovske organizacije treba da nabavi svaki prosvjetni radnik. U njemu je lijepo prikazano unutarnje uređenje orlovske organizacije, dane su detaljne upute za osnivanje i vođenje društva. Cijena mu je Din. 15, a naručuje se kod Hrv. Orlovske Saveza, Zagreb, Kaptol 27.

Svilenkastu i bujnu kosu

postizavate

samo redovitim pranjem glave sa

„Elida“ Shampoo^{om}

Književnost i umjetnost.

Tri krasna katolička kalendara jesu: 1. *Kalendar sv. Franje* za g. 1925. s krasnim člancima od biskupa dra Josipa Srebrnića, dra Velimira Deželica st., dra o. Ante Crnice, o. Ciprijana Lisice, dra Josipa Andrića itd. te s lijepim pripovijetkama, pjesmama slikama, a u kalendarskom dijelu s posebnim franjevačkim kalendarom. Stoji 8 Din, s poštarinom i otpremom 8 Din 50. — 2. *Kalendar sv. Antuna* za g. 1925. s krasnim člancima i pripovijetkama vjerskoga sadržaja, s mnogim zanimivim stvarima, kojih u nijednom drugom kalendaru nema, te stitijepim slikama. Stoji 6 Din, s poštarinom i otpremom 6 Din 50 para. — 3. *Seljački kalendar* za g. 1925. s lijepim poučnim i zabavnim štivom i sa slikama. Stoji 12 Din. — Sva se ta tri kalendara naručuju kod Narodne Prosvjete, Zagreb I. pošt. pret. 109.

Najpotrebniji hrvatski kalendar Hrvatskoga Radiše svrlo zanimivim i obilnim sadržajem izašao je iz štampice. Vrlo zanimiva i letristika izmjenjuje se s poučnim člancima. Potrebno je upozoriti na članak a hitetka V. Bastla: Središnji dom Hrvatskog Radiše uz tri nacrti toga doma, iz kojega će se svatko moći uvjeriti, kako velebno djelo zamišlja izvesti Hrvatski Radiša gradnjom svoga doma. Upozorujemo na tri standard-tabele naše emigracije od prevrata do konca 1923., koje je sastavio poznati stručnjak u pitanju useljavanja i vraćanja Artur Grado, u kojima je sabran i vrlo pregledno razvrstan sav materijal, što postoji o tom pitanju, a osim toga je podvučena na vrlo originalan način bilanca dobitka i gubitka iseljavanja našega svijeta. Ne bi smjelo biti kuće hrvatske, a kamo li kuće privrednika, gdje se ne bi našao ovaj vrhni i potrebni hrvatski kalendar. Narudžbe se šalju na Središnjicu „Hrvatskoga Radiše“, Zagreb, Trg N. broj 4. Cijena mu je 10 Dinara.

„**Civiltà Cattolica**“. Ova po svem katoličkom svijetu poznata revija nije ni nakon svoga sedamdeset-godišnjega vijeka ništa izgubila od svoje savremenosti. „Civiltà Cattolica“ pruža svojim čitateljima napouzdaniju orijentaciju u mnogim osnovnim problemima životnim. Iz lista se nerijetko dade razabrati mišljenje viših crkvenih krugova u gdje kojim prijetoprimo pitanjima, jer mu vazda lebdj pred očima „sentire cum Ecclesia“. — Povjerenik ove poznate revije za Jugoslaviju je g. Petar Speraz, Split, Dubrovačka ul. 5. Pretplata je godišnja Lira tal. 45, a polugodišnja L. 22.50. Novac i točna adresa neka se šalje gosp. povjereniku.

Gradske vijesti.

Služba Božja u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. Večeras — na staru godinu — u 5 sati presv. biskup drži prigodni govor, a zatim svečani blagoslov sa Presvetim. Pjeva se „Tebe Boga hvalimo“. Sjutra — na novu godinu — svečana sv. Misa u pontifikalnu asistenciju počinje u 11 sati. Sjemeništarci pjevaju Misu od Joosa i „Pastorale“ od F. Lederera. Popodne u 5 sati prigodni govor presv. biskupa i „Dodi Duše“ te svečani blagoslov sa Presvetim.

Koncert Holodkova. Umjetnik velike opere u Moskvi Pavle Holodkov, bariton na glasu, dao je na Božić u Gradskom Kazalištu koncert, koji je bio pravi užitek. Otpjevao je 8 komada iz raznih talijanskih opera i kompozicija glasovitih ruskih skladatelja. Jakosti, milina i gipkost glasa,

savršena tehnika, sama pojava i način prikaza sve je to bilo kod njega u divnome skladu. Osobito se svidio općinstvu u ariji iz opere „Un ballo in maschera“, koju je otpjevao mjesto najavljenog komada iz „Traviate“, i u ariji Figara iz „Seviljskog brijača“. Na koncu je izvan programa izveo ariju Toreadora iz opere „Carmen“. Općinstvo je razdragano i oduševljeno aplaudiralo svaki komad. Gosp. Holodkov je bez dvojbe umjetnik prvoga reda i po sudu kompetentnih ljudi ne zaostaje za najglasovitijim baritonima svijeta. Pjevanje je pratila umjetnica na klaviru gđica Olga Javor, koju je publika također nadarila zaslužnim oduševljenim aplauzom.

Božićnica „Zore“ siromašno dječji. Hrv. kat. žensko prosvjetno društvo „Zora“ bez velike buke i reklame sakupilo je među svojim članicama i prijateljima rublja, ženskih i muških haljinica, kaputica, kapa, čarapa i sličnih odjevnih predmeta, kao i jabuka, bajama i raznih slatkiša, pa tim obdarilo 22. t. mj. više siromašne djece. Odičela i rublja skrojile su i sašile same članice.

Nova uprava Trgovačko-obrtničkog udruženja. Na izvarednoj skupštini mjesnog Trgovačko-obrtničkog udruženja 7. t. mj. bila je izabrana slijedeća nova uprava: Predsjednik Augustin Meznarić, potpredsjednik Vinko Vučić, tajnik Ivan Zaja, blagajnik Edmund Weissenberger, odbornik Dimitrije Triva, a u nadzorni odbor: Šime Iljadica i Stevo Adam.

Zabava Diletanskog Kluba HKNSaveza. U nedjelju, 28. t. mj., Diletanski Klub Hrv. Kat. Nar. Saveza davao je od Nikole Kosa „Seljaci u gradu“, šaljivu igru u dva čina, u dupkom punim prostorijama „Badžane“. Sva su lica dobro odigrala svoje uloge. No publici se osobito svidio Ante Belamarić, jer je do u tancine savršeno odigrao ulogu seljaka Đure. Između prvog i drugog čina mlade junakinje Katica Berović i Jelica Bujas su izvan programa s mnogo miline i slobode izvele dva zgodna dijaloa o gospi zimi i svom vođi. Za vrijeme odmora je tamburaški zbor, kat. daka odsvirao više komada. Drago nam je, što je Diletanski Klub HKNSaveza poslao dulje stanke opet započeo redovitim radom, u kojem mu želimo najbolji uspjeh.

Sve naše pretplatnike molimo, da što prije izvrše svoju dužnost i

SRETNU NOVU GODINU
svima svojim vrijednim mušterijama
želj
VINKO ŠUPUK - ŠIBENIK

podmire zaostalu pretplatu, jer su troškovi za izdavanje lista ogromni, a ne raspoložemo nikakvim tajnim ni javnim fondovima. Preporučamo im, da nas se tom prigodom sjete i kojim milodarom, te ostanu pretplatnicima našega lista i u novoj godini. Pretplatu ne ćemo povisiti, nego ostaje ista i u novoj godini: za tuzemstvo godišnje 60 dinara, a za inozemstvo 120 dinara. — *Uprava.*

Lijepa božićnica siromasima „Uboškog Doma“. Osim g. Tonka L. Milića, koji je darovao din. 1000, kako smo objavili u prošlom broju, prigodom božićnih blagdana još su darovali: Općina din. 2000 i Javna Dobrotvornost din. 1000. Doktori Bolnice gg. J. Puljizević, G. Roglić, M. Šain i N. Šupe te don Jerko Jurin din. 110 mjesto čestitke prijateljima. Episkop Danilo Pantelić din. 100, da počasti uspomenu pk. Antice ud. Mileta. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

U fond našega lista doprinio je g. Paško Čačić din. 20, da počasti uspomenu pk. Dragice Žepina. — Uprava harno zahvaljuje.

Đačkom bisk. sjemeništu poklonio je g. Paško Čačić din. 20, da počasti uspomenu pk. Antice ud. Mileta. — Uprava najljepše zahvaljuje.

Nova autogarage. Svracamo pažnju naših čitalaca na novu mehaničku instalatersku radionu i autogarage „Mira“, koju smo objavili u prošlom i ovom broju.

Okružni ur.d za osiguranje radnika u Splitu svakoga mjeseca šalje „Platežni nalog“ svim strankama, koje drže sluge ili naučnike, i taj nalog naplaćivao je din. 1'80, a sada din. 2. Sad ga pitamo: Zašto ovaj trošak? Recimo, da nemamo već samo 10.000 takvih poslodavaca u Dalmaciji, svakoga mjeseca troše 20.000 đin. za platežne naloge! Mi mislimo, da svaki gospodar lako zapamti, koliko mjesečno ima slati istomu uredu. Neka mu se dakle pošalje 12 šekova za godinu dana, pa će on i sâm poslati novac i bez platežnoga naloga, a samo nemarnima neka se šalju platežni nalozi. — Još jedno. Ne znamo, zašto, kadikad ured zastane šiljanjem platežnih naloga, a stranka slijedi slati svoj mjesečni doprinos. Kad poslije 3-4 mjeseca eto ti jedan po jedan opet „Platežni nalog“ i za one mjesece, za koje je stranka platila. A onda kažu, da je to potrebno za evidenciju! Ta ubilježite ljudi svotu, kako je primite, pa eto evidence, a kud ćete s Platežnim naložima za već podmirene svote držati evidenciju! — Kadikad pak isti ured iza takve dulje ili kraće stanke u jednom mjesecu pošalje vam 2-3 „Platežna naloga“,

a da ni ne promisli, da napokon stranka može biti i u neprilici, da ih sve isplati u tako kratkom roku. — Željeli bismo stoga, da se nastajnom g dinom to bolje uredi. Samo nemarnima neka se šalju „Platežni nalozi“, a svima bez razlike odmah na početku godine 12 šekova.

Nabavka automobilskih firma. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu održaće 2. januara 1925. u 11 sati u svom ekonomnom odsjeku ofertalnu licitaciju za nabavku 82 komada punih automobilskih guma. Uslovi mogu se vidjeti u ekonomnom odsjeku direkcije, a oglas odštampan je u beogradskim „Službenim Novinama“.

Nabavka telegrafsko-telefonskog materijala. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu održaće 12. januara 1925. u 11 sati ofertalnu licitaciju za nabavku telegrafsko-telefonskog i raznog mehaničkarskog materijala. Odnosni je oglas odštampan u beogradskim Službenim Novinama, a uslovi i uzorci mogu se vidjeti u ekonomnom odsjeku Direkcije pošta i telegrafa u Splitu.

Džepni kalendar „Jadranske Straže“ za god. 1925. Izašao je iz štampice džepni kalendar „Jadranske Straže“, za god. 1925. u ukusnoj izradbi Hrv. Štamp. Zavoda u Zagrebu, posebno izdanje latinicom, a posebno ćirilicom. Osim kalendarijuma donosi organizaciju naše pomorske uprave, stanje naše ratne mornarice, statistiku cjelokupne trgovačke mornarice naše države itd. Povezan je u platno sa zlatorezom, a prodajna cijena mu je 10 Din., preprodavačima 25% popusta. Preporučamo. Narudžbe se šalju izravno Hrv. Štamp. Zavodu u Zagrebu, Marovska ul. 30.

Dan kat. omladine u godini 1925. slavi se u nedjelju 10. svibnja. Za ovu proslavu, koja će imati karakter orlovske proslave u jubilarnoj godini 1925. već se priprema sva kat. omladina.

Dobra štampa je najbolji prijatelj Božji i tvoj: ona brani vjeru propovijeda istinu, širi ljubav i pravicu, štiti potlačene i progonjene, učini ljubiti Boga i bližnjega, uzgaja pravu odanost prema domovini, unosi u naša sela i gradove slogu i bratstvo, čuša derede i poštenje, mir i blagoslov Božji.

Uzmi, čitaj, širi i pomaži samo katoličkoj štampu!

SRETNU NOVU GODINU

svima svojim vrijednim mušterijama
želj

IVAN ERCEG - ŠIBENIK.

Burza.

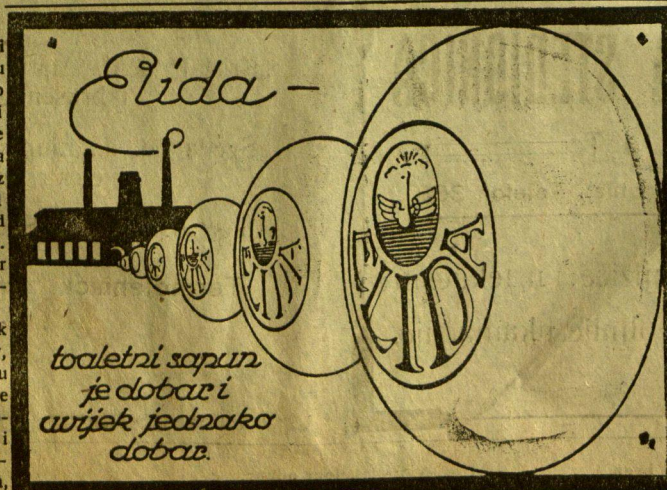
Zadnji tečaj na zagrebačkoj burzi bio je za:

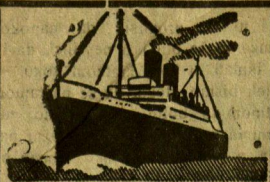
Dolar u čeku Din 64.75
Liru tal. u čeku Din 2.74
u papiru Din 2.70
Franak francuski Din 3.50
švajcarski Din 12.70
Česke krune Din 1.95
Napoleone Din 260.

Nova karta atomobilskih puteva kroz Dalmaciju, Istru (do Trsta), Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu i Hercegovinu te Crnogoru u velikom mjerilu, potrebita svim vlasnicima automobila i šoferima, dobiva se uz cijenu od 25 Din kod Hrvatske Knjižare u Splitu.

U Australiju polazi 21. I. 1925. parobrod društva „Messageries Maritima“. Vozna cijena iz Gruga do australskih luka Lira sterlinga 28.—

Sve upute daje Agencija Josip Jadrnja—Šibenik.

Otprema putnika
iz domaće luke **SPLIT**
„**COSULICH LINIJA**“

Javlja ovim svim putnicima, koji su spremni za putovanje u JUŽNU AMERIKU (Rio de Janeiro, Santos, Buenos-Aires), da je polazak njihova velikog preokoocean-skog parobroda

„**Atlanta**“ na 11. januara 1925. iz **SPLIT-SKE LUKE (Dalmacija.)**

Parobrod je moderno ureden imade dva vijka i vozi na naftu. Putnici su smješteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalubju. Svaki razred posjeduje moderno uređeni jedaci salon, salon za gospode, kao i pušaći salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika I. i II. razr.

Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukrcati u domaćoj luci, nije potrebno navadati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni naporā putujući po nekoliko dana preko stranih država. dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mogu se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „**COSULICH LINIJU**“.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. **J. G. Drašković - Zagreb** Cesta „B“ br. 3. ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom Bečkereku, Kralja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Sibeniku, Josip Jadronja, obala Sušaku, Karolinska cesta 161 J. G. Ivošević, Splitu **FRANJO KUKULIĆ**, Gružu **IVO LOVRICEVIĆ**, Metkoviću **NIKICA CAREVIĆ**.

∴ MEHANIČKA INSTALATERSKA RADIONA ∴

Autogaraže „MIRA“ d. s. o. j. - **Šibenik**

Varoš br. 265. (Put Subićevca)

Unajmljuje i preuzima na popravak automobila. Prodaja benzina i ulja.

Vlasnici:

J. MARIĆ I J. DAMIANI.

Medusobno osiguravajuća zadruga (Uzajemna zavarovalnica) u Ljubljani

Podružnica Split

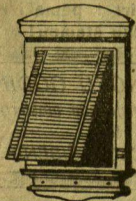
javlja poštovanom općinstvu, da je poslovne prostorije prenijela u Ulicu XI. Puka „Villa Peran“.

Prima požarna, kao i životna osiguranja u svim kombinacijama. Osiguranja miraza djeci, te osiguranja crkvenih zvonova proti raspuknuću uz veoma povoljne uvjete, a eventualne štete isplaćuje najkulantnije.

Agilne akvizitere, putnike i zastupnike namješta uz visoke provizije, eventualno i po pogodbi.

ROLLOA u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslingovih“ od drveta
žaluzije i od platna
balje, svake vrsti robe za umjetne bravare
i teretnih liftova

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telef. 234, preko puta Gasfabrike. Osn. 1885.
Filijala: Beograd, Dositijeva ul. 51.

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA

SPLIT

Rimska ul. 3. (kod Peristila). Telefon 363.

Prima uloške na knjižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica **Šibenik**

Brz. naslov *Gospodar*
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

**Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.**

Ispostava: **Bled.**

Dionička glavnica i pričuva

preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.

Upozoruje sve interesente na svoja tvornička
poduzeća:

„Šešir“ d. d., Škofja Loka, tvornica šešira.

„Lajović i drug“ d. d., Ljubljana, tvornica
predmeta iz kovina i lima.

„Stora“ d. d., Št. Vid kod Ljubljane, tvor-
nica zavjesa.

Zavod za impregniranje drva d. d.,
Ljubljana.

„Odelo“ dr. s. o. j. Ljubljana, I. ljublj.
konfekc. tvornica.

„Kristal“ d. d., Maribor, tvornica ogleдала
i brušenoga stakla.

„Svetla“ d. d., Ljubljana, tvornica žarulja
i elektr. materijala.

„Atlas“ d. d., Novi Sad, tvornica pokućstva.

Termotehnički zavodi d. d. Zagreb.